

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๓๓
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนิติธร โสภณ	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)
----------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำรื่น

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวจิตติพร วิชัยธนพัฒน์

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. พันตำรวจตรี ณัฐวัฒน์ เสี่ยงยศศักดิ์

ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวน

และวินิจัย ๔

๒. นายสุพจน์ สังข์ชู

ผู้อำนวยการฝ่ายสืบสวนสอบสวน

และวินิจัย ๑

๓. นางสาวสง่า ทาทอง

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ

๔. นายพิชญ์ พิพัฒน์สันติกุล

นิติกร

๕. นางสาวพิมพ์สุทธิดา โชติชินเกษม

พนักงานการเลือกตั้ง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๓๒ วันพุธ ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุม และรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ประธานกรรมการหารือที่ประชุมกรณีคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีหนังสือเชิญประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงแสดงความเห็นเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญกรณีตัดอำนาจของวุฒิสภาในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง ว่ามีเจตนารมณ์อย่างไร ทั้งนี้ เห็นควรมอบหมายให้นายธนาวุฒิ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง เป็นผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในการชี้แจงต่อคณะกรรมการวิชาการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย รองประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง เป็นประธานกรรมการ) ได้มีหนังสือขอเชิญประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญหรือผู้แทนเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับหลักการที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอยู่ระหว่างจัดทำ ในวันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา ประธานกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญคนใดเป็นผู้แทนในการชี้แจงต่อคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งประธานกรรมการพิจารณาแล้ว เห็นควรมอบหมายให้ นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. เป็นผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในการชี้แจงต่อคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

จากนั้นที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. โดยนายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. หรือที่ประชุมเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ ว่าสามารถกระทำได้เพียงใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๕ หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น” ดังนั้น กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาและศาลฎีกามีสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น จึงทำให้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ ซึ่งแตกต่างกับกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียชีวิตภายหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างได้โดยไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

พันตำรวจตรี ญัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติรองรับกรณีการเลือกตั้งใหม่หลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วมีผู้ร้องคัดค้านผลการเลือกตั้ง หรือกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานว่าบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ แต่ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ ไม่มีบทบัญญัติรองรับกรณีดังกล่าวไว้ ดังนั้น กรณีที่มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หรือกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร เนื่องจากในรัฐธรรมนูญและในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฉบับนี้ไม่มีบทบัญญัติรองรับให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินการกับกรณีดังกล่าว

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหากปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งควรดำเนินคดีต่อผู้สมัครผู้นั้นด้วย แต่หากผู้สมัครมิได้รู้เห็นเป็นใจกับการกระทำนั้นจะดำเนินคดีแก่ผู้สมัครได้อย่างไร

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติรองรับกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานว่าบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง แต่ไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะเชื่อมโยงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ แต่ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มิได้บัญญัติลักษณะดังกล่าว จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่ากรณีบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๔ วรรคสี่ กำหนดว่ากรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบการเลือกตั้งเบื้องต้นแล้วมีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต

และเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็วแต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการตรวจสอบว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือไม่ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง กรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำทุจริตในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องดำเนินคดีแก่ผู้นั้น

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วพบว่าบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำทุจริตแต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรู้เห็นเป็นใจด้วยการกระทำความผิดนั้น ควรบัญญัติมาตรการรองรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจดำเนินคดีหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ แล้วแต่กรณี

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า กรณีที่พบว่ามีผู้กระทำทุจริตเลือกตั้ง แม้จะเป็นการกระทำของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้สมัครรับเลือกตั้งและไม่มีหลักฐานเชื่อมโยงไปถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ควรมีบทบัญญัติรองรับโดยอาจกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก็ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๓) บัญญัติว่า “เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มิเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (๑) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย” ส่วนกรณีที่ศาลฎีกาจะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติรองรับไว้แล้วว่า “เมื่อมีการดำเนินการตาม มาตรา ๒๒๕ หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือกแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น” ดังนั้น ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๓) ได้หรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ เพื่อให้สามารถเปิดประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๒ จะถือว่าผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังไม่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งจำนวนร้อยละห้า นั้น รวมอยู่ในการประกาศผลการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ ด้วยหรือไม่

พันตำรวจตรี ญัฐวัฒน์ เสียงยศศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ ชี้แจงว่า การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้ง

ทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ จะมีผลเป็นการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประกาศเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังไม่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งอีกจำนวนร้อยละห้า

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง” ที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสี่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบทั้งห้าร้อยคนภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง หรือดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ส่วนการประกาศผลการเลือกตั้งสำหรับร้อยละห้าที่ยังไม่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้นำความในมาตรา ๘๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมิใช่ว่าจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ตาม” กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งย่อมไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ซึ่งมีประเด็นต้องพิจารณาว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบพบว่ามีการกระทำการทุจริตการเลือกตั้งภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว องค์กรใดจะเป็นผู้วินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่

พันตำรวจตรี ญัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ กล่าวว่า ควรกำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่กรณีพบว่าการกระทำทุจริตการเลือกตั้งภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ แล้วเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยละห้าที่ยังไม่ได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งด้วย อย่างไรก็ตาม การประกาศผลการเลือกตั้งดังกล่าวไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า

มีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ทั้งนี้ มีประเด็นที่ คณะกรรมการควรพิจารณากรณบุคคลอื่นที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กระทำ ทุจริตในการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ ได้หรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรณีที่ตรวจพบการกระทำทุจริตแต่ไม่สามารถเชื่อมโยงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ เมื่อพิจารณา รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๖ ไม่ได้กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่กรณีดังกล่าวได้ ดังนั้น จำเป็นต้องบัญญัติหลักการรองรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อมิให้เกิดปัญหา การตีความในอนาคต

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กรณีที่คณะกรรมการ การเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วพบว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้หรือไม่

พันตำรวจตรี ธีรวัฒน์ เสี่ยงศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ ชี้แจงว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้วพบว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา เพื่อสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการ การเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่ง ยกคำร้องในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง”

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๑๑๗/๑ ก. ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งบางส่วน ให้นำความในมาตรา ๑๑๗/๑ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งที่ยังมิได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม”

นอกจากนี้ สอบถามว่า ผู้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังไม่ได้มีการประกาศ ผลการเลือกตั้งจำนวนร้อยละห้า นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้ง ภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่ วันเลือกตั้ง และจะต้องดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบจำนวนห้าร้อยคน

ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง กรณีที่ตรวจสอบพบว่าการกระทำทุจริตการเลือกตั้งภายหลังจากที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๘๕ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ตาม” เป็นการบัญญัติที่แตกต่างจากที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และสอบถามว่า ที่ผ่านมาการประกาศผลการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งจะต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่อย่างไร

นายอภิชาติ สุจริตตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะรายงานผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาประกาศผลการเลือกตั้งให้ทันภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง ในกรณีที่ไม่มีกรณีคัดค้านการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะประกาศผลการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น กรณีที่มีการคัดค้านหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการตรวจสอบ หากพบว่าการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมก็จะยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้สมัครที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งและสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นเช่นนั้นก็แสดงว่าที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งโดยพิจารณาจากรายงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเท่านั้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ไม่ได้กำหนดเรื่องการประกาศผลการเลือกตั้งไว้ แต่การประกาศผลการเลือกตั้งมีการกำหนดไว้ในมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยกำหนดไว้ว่า ในการดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีกรณีอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ประกาศผลการเลือกตั้งว่าผู้ใดได้รับเลือกตั้งภายในเจ็ดวันทำการนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ถ้าเห็นว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันสงสัยว่ากรณีไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในเขตเลือกตั้งใด จะยังไม่ประกาศผลสำหรับเขตเลือกตั้งนั้นก็ได้ แต่ต้องสอบสวนและวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลการเลือกตั้งไม่มีผลกระทบกระเทือนการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามหมวด ๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนที่ ๑๐ การดำเนินการกรณีการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และส่วนที่ ๑๑ การคัดค้านการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการประกาศผลการเลือกตั้งแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ได้ และสอบถามว่า การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากจำนวนร้อยละเก้าสิบห้า ซึ่งต้องประกาศภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง หรือภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ การประกาศผลดังกล่าวไม่เป็นการตัดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการสืบสวน ไต่สวน หรือวินิจฉัยกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรมไม่ว่าจะได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ตาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกเหนือจากจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าไว้ด้วย เพราะความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ใช้คำว่า “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว มีเหตุอันควรเชื่อว่าผลการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง” ทั้งนี้ การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกเหนือจากจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าอาจต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ชี้แจงว่า ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเคยชี้แจงว่า กรณีตามมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องการค้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับเท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาในการประกาศผลการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งหลังจากหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งที่ยังมีกรณีที่จะต้องตรวจสอบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครบางรายอาจไม่เหมาะสม

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดกระทำการที่ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรายนั้นไว้เป็นการชั่วคราวได้ทันทีโดยไม่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ส่วนกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ทั้งนี้ที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งจะประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่การประกาศผลการเลือกตั้งดังกล่าวไม่ตัดสิทธิคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศผลการเลือกตั้ง

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่าการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งครั้งแรกภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง หลังจากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการประกาศผลการเลือกตั้งอีกเจ็ดครั้ง จึงครบทั้งหมด ส่วนในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งใหม่ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งไว้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาจอาศัยความในร่างมาตรา ๑๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ในการกำหนดระยะเวลา

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า เหตุที่ความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง เพราะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งควรมีระยะเวลาพอสมควรในการจัดการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งที่มีกรณีต้องเลือกตั้งใหม่เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า นอกจากนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังประสงค์ให้มีการจัดตั้งรัฐบาลได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมดมีความชัดเจนแล้วในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ว่าจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง แต่กรณีที่ยังไม่ชัดเจนคือ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องประกาศผลการเลือกตั้งในส่วนที่เหลือภายในกำหนดระยะเวลาใด

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องประกาศผลการเลือกตั้งในส่วนที่เหลือภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๔ ของรัฐธรรมนูญ

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเร่งประกาศผลการเลือกตั้งภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง เพื่อให้ทันวันเปิดประชุมรัฐสภาซึ่งจะต้องเปิดประชุมครั้งแรกภายใน

สามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยังดำเนินการตรวจสอบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครบางรายอยู่ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า การดำเนินการในลักษณะดังกล่าวไม่น่าจะเหมาะสม จึงไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าจะต้องเปิดประชุมรัฐสภาครั้งแรกภายในระยะเวลาที่วัน แต่กำหนดให้ดำเนินการเรียกประชุมรัฐสภาได้ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องเรียกประชุมรัฐสภา ส่วนเรื่องการประกาศผลการเลือกตั้งได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าเพียงครั้งเดียวภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง กรณีที่เป็นปัญหาซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณา คือ การประกาศผลการเลือกตั้งในจำนวนที่ยังเหลืออยู่นั้นจะต้องดำเนินการภายในระยะเวลาเท่าใด ประกอบกับเมื่อพิจารณามาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวไม่ได้ต้องการเร่งรัดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน แต่กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ถึงหนึ่งปี จึงอาจแปลความได้ว่าการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจำนวนที่ยังไม่ได้ประกาศนั้น ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกรณีที่พบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศผลการเลือกตั้งหลังจากที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกับกรณีดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความในมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ แล้ว อาจแปลความได้ว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอาจไม่ได้เป็นหน้าที่และอำนาจของศาลฎีกา

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกับกรณีดังกล่าวจะต้องกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย แต่ในเบื้องต้นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาให้ได้ข้อยุติเสียก่อนว่า การประกาศผลการเลือกตั้งนอกเหนือจากจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า นั้น ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาใด

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่พบการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งหลังจากมีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว จะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะต้องไม่มีอำนาจในการสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยหน้าที่และอำนาจในการสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่จะเป็นของศาลฎีกา

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้สั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง อาจเป็นการนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หน้าที่และอำนาจของศาลฎีกาในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีดังกล่าวสามารถกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ เพราะความในมาตรา ๘๕ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่า หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสมัครรับเลือกตั้ง การออกเสียงลงคะแนน การนับคะแนน การรวมคะแนน การประกาศผลการเลือกตั้ง และการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ คณะกรรมการ

การเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เป็นการชั่วคราวของผู้สมัครรายใด ที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งได้ด้วยตนเอง หากมีการเลือกตั้งใหม่ ภายในหนึ่งปีจะต้องมีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับใหม่ตามความในมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า การดำเนินการตามมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ใช้เฉพาะกรณีการดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง ในส่วนของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ยังไม่ได้รับการประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น แต่รวมถึงการดำเนินการ ตรวจสอบและสอบสวนผู้สมัครที่ได้รับการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วด้วย กรณีที่มีการประกาศผล การเลือกตั้งแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสิทธิ สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่กระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ก็ตามคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่ วันเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้กระทบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง ทั้งนี้ คณะกรรมการ การเลือกตั้งจะต้องประกาศผลการเลือกตั้งทั้งหมดโดยเร็วและต้องให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่ วันเลือกตั้ง แต่หากไม่สามารถประกาศได้ทั้งหมด อย่างน้อยก็ต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้จำนวน ไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีการเลือกตั้งใหม่ อันเนื่องมาจากการเลือกตั้งเดิมมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน หนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง เพื่อคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับใหม่ ส่วนมาตรา ๙๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีการเลือกตั้งใหม่ด้วยเหตุอื่น ซึ่งไม่กระทบต่อการคำนวณจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ความในมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ อาจแปลความได้ว่า ภายใน ระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถประกาศ ผลการเลือกตั้งส่วนที่นอกเหนือจากจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง หากเป็นเช่นนั้นก็ต้องกำหนดให้ชัดเจนในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในชั้นการพิจารณาจัดทำร่างรัฐธรรมนูญคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า ควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเวลาในการประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละเก้าสิบห้า เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีเวลาในการดำเนินการมากขึ้น และไม่ต้องทยอย ประกาศผลการเลือกตั้งหลายครั้ง ส่วนการดำเนินการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำทุจริตในการ เลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการโดยเร็วภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การดำเนินการตรวจสอบและ สอบสวนการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีทั้งในส่วนของการกระทำของ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศผลการเลือกตั้งและที่ยังไม่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วจะต้องกำหนดให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ส่วนกรณีที่ยังไม่ได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งคณะกรรมการ

การเลือกตั้งมีอำนาจในการสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้เองภายในหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง และเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ก. ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๗/๑ ก. ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งบางส่วน ให้นำความในมาตรา ๑๑๗/๑ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งที่ยังมิได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม แต่คณะกรรมการต้องดำเนินการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ความในมาตรา ๘๕ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศผลการเลือกตั้งภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถประกาศผลการเลือกตั้งได้หลังจากกระยะเวลาดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง” ในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า การประกาศผลการเลือกตั้งทั้งหมด หรือการประกาศผลการเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องตรวจสอบเบื้องต้นและประกาศผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่าหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง” ในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า การประกาศผลการเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่มีการดำเนินการกับการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว เป็นกรณีตามมาตรา ๒๒๕ ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินการกับการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งเป็นกรณีตามมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในประกาศผลการเลือกตั้งจะมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่ตรวจสอบพบว่าบุคคลอื่นเป็นผู้กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งภายหลังจากที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว จะต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่พบการทุจริตการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งใดหลังจากที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า ก็จะต้องมีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้น ซึ่งในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ใดเป็นผู้สั่งให้เลือกตั้งใหม่ ส่วนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมิได้ประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้เลือกตั้งใหม่ได้เอง

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ความในมาตรา ๘๓ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้เป็นนัยว่า การประกาศผลการเลือกตั้งในส่วนที่นอกเหนือจากจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าไม่อยู่ในกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้ง

นายอรรถสิทธิ์ กันมล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งภายในหนึ่งปี อาจเป็นระยะเวลาที่มากเกินไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ก. กำหนดไว้เพื่อรองรับการสืบสวนไต่สวน และวินิจฉัยการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งในส่วนที่ยังมิได้มีการประกาศรายชื่อภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งเท่านั้น

นายอรรถสิทธิ์ กันมัล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๙๔ ของรัฐธรรมนูญ กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ไม่ได้ขัดแย้งกับการประกาศผลการเลือกตั้งตามความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา ๙๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ เป็นกรณีการเลือกตั้งใหม่ เพราะการทุจริตการเลือกตั้งอาจเกิดขึ้นได้หลังจากที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วหรือไม่ก็ได้ หากพบเห็นก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งก็เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากพบเห็นหลังจากที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้วก็เป็นอำนาจของศาลฎีกา

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า โดยหลักแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องประกาศผลการเลือกตั้งทั้งหมดให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งตามความในมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แต่หากไม่สามารถดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ทั้งหมด อย่างน้อยคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะต้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า ส่วนที่เหลืออีกร้อยละห้าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการประกาศผลการเลือกตั้งให้ได้โดยเร็ว

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. ดังนี้

“มาตรา ๑๑๗/๑ ข. เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้งให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว”

นอกจากนี้ สอบถามว่า ความในมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ นำมากำหนดไว้ในร่างมาตราใด ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอรรถสิทธิ์ กันมัล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๒๒๖ ของรัฐธรรมนูญ นำมากำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๒๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีการกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งใหม่ไว้ด้วยหรือไม่

นายอรรถสิทธิ์ กันมัล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๑๐ กำหนดไว้ว่า ในการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหากคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้ยุบหรือขยายระยะเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้น เพื่อให้เหมาะสมและจำเป็นแก่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามความในร่างมาตรา ๑๐ เป็นอำนาจทั่วไปในการยุบหรือขยายระยะเวลาเท่านั้น ไม่ใช่การกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งใหม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยังไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งใหม่ไว้ ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาตามมาตรา ๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะอาศัยอำนาจตามความในร่างมาตราใด ในการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งจะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็วและอาศัยอำนาจตามความในร่างมาตรา ๑๐ ย่นหรือขยายระยะเวลา

ประธานกรรมการกล่าวว่า อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดวันเลือกตั้งตามความในร่างมาตรา ๗ (๑) อาจหมายความว่ารวมถึงการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ด้วย แต่หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ากำหนดวันเลือกตั้งไม่รวมถึงการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ ก็อาจแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗ (๑) ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดวันเลือกตั้งใหม่ด้วย และสอบถามว่า กรณีที่มีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ พรรคการเมืองที่มีได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งจะส่งผู้สมัครในการเลือกตั้งใหม่ได้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ตั้งข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ก. นั้น ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้ว โดยมีการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด คณะกรรมการการเลือกตั้งยังต้องดำเนินการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งอีกหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากมีการร้องเรียนหลังจากมีการประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้ว ไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยแล้วเสร็จล่วงเลยระยะเวลาหนึ่งปีไปแล้วจะไม่มีผลต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดหลังจากประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว จะต้องดำเนินการเปิดรับสมัครเลือกตั้งใหม่ แต่หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง จะใช้บัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เคยสมัครไว้ตั้งแต่มีการเปิดรับสมัครเลือกตั้งครั้งแรก แต่อาจมีการเปิดรับสมัครรับเลือกตั้งใหม่เฉพาะในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้คะแนนน้อยกว่าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่ลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใดเท่านั้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง จึงไม่ต้องดำเนินการเปิดรับสมัครเลือกตั้งใหม่

นายอรรถสิทธิ์ กันมล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ต้องเปิดรับสมัครเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด

ก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง อาจอาศัยฐานอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากคณะกรรมการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศให้ยื่นหรือขยายระยะเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้น เพื่อให้เหมาะสมและจำเป็นแก่การดำเนินการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรมได้ แต่ในการนับระยะเวลาในการประกาศผลการเลือกตั้งให้นับตั้งแต่วันที่ที่มีการเลือกตั้งใหม่”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๐ เป็นเรื่องของกำหนัดวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกประกาศให้ยื่นหรือขยายระยะเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เฉพาะในการเลือกตั้งนั้น ซึ่งไม่ใช่เหตุผลที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่เปิดรับสมัครเลือกตั้งในกรณีที่คณะกรรมการมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดก่อนการประกาศผลการเลือกตั้ง ดังนั้น การที่จะไม่เปิดรับสมัครเลือกตั้งใหม่ในกรณีดังกล่าวได้นั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน และมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งค้นหาคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งว่า เหตุใดจึงไม่ต้องการเปิดรับสมัครเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สอบถามว่า ร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. เมื่อคณะกรรมการมีมติให้ใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดเมื่อได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวจะต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๒๐ วรรคสี่ ได้บัญญัติไว้แล้วว่า เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกาจะพิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิด เพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงเห็นควรให้นำความในร่างมาตรา ๑๒๐ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับกรณีตามร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. ด้วยโดยอนุโลม

พันตำรวจตรี ฐิติวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ กล่าวว่า ควรนำหลักการเรื่องการถือเอาสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง มาใช้บังคับกับกรณีตามร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. ที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ เป็นดังนี้ “เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่ได้ความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๑๑๗/๑ ก. ในกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งบางส่วน ให้นำความในมาตรา ๑๑๗/๑ มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งที่ยังมิได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งด้วยโดยอนุโลม แต่คณะกรรมการต้องดำเนินการสืบสวน ไต่สวน และวินิจฉัยให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง”

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๑๑๗/๑ ข. ดังนี้

“มาตรา ๑๑๗/๑ ข. เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งแล้วปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม แต่ไม่มีความชัดว่าเป็นการกระทำของผู้ได้รับเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับเขตเลือกตั้งนั้น และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้งนั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยเร็ว และให้นำความในมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาบทวนร่างมาตรา ๘๑/๖ วรรคห้า ร่างมาตรา ๘๑/๙ ร่างมาตรา ๘๑/๑๐ และร่างมาตรา ๘๑/๑๒ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๘๑/๙

“มาตรา ๘๑/๙ ในการเลือกตั้งทั่วไปอันมิใช่เป็นการเลือกตั้งใหม่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีถิ่นที่อยู่ นอกราชอาณาจักรจะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเฉพาะในครั้งนั้น ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้แจ้งการขอใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๑/๑๐ และมาตรา ๘๑/๑๑

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในการเลือกตั้งทั่วไป อันเป็นการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หากบุคคลผู้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๖”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสี่ ของร่างมาตรา ๘๑/๙ มีความมุ่งหมายในการบัญญัติอย่างไร

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๘๑/๙ วรรคสี่ เป็นการบัญญัติในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งเคยใช้สิทธิลงทะเบียนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรในการเลือกตั้งทั่วไป หากต่อมามีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนดังกล่าวไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็ไม่ถือว่าบุคคลดังกล่าวถูกจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖

ประธานกรรมการสอบถามว่า การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หมายความว่าอย่างไร

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างคือการเลือกตั้งซ่อมในกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาย หรือลาออก ประกอบกับการจัดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้มีการเลือกตั้งเฉพาะกรณีที่เป็นกรณีการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น ดังนั้น จึงเป็นเหตุที่ต้องบัญญัติความในวรรคสี่ ของร่างมาตรา ๘๑/๙ เอาไว้ เพื่อเป็นการยกเว้นให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ไม่ถูกจำกัดสิทธิตามร่างมาตรา ๒๖ ในกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรไม่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายในราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้งหรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ในกรณีที่มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างภายในราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่จัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า บัตรเลือกตั้งที่ส่งมายังประเทศไทยจะมีการระบุไว้หรือไม่ว่าเป็นบัตรเลือกตั้งที่ส่งมาจากประเทศใด

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ในอดีตเมื่อมีผู้แจ้งลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะส่งบัตรเลือกตั้งไปยังสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ที่มีสิทธิเลือกตั้งมีถิ่นที่อยู่ในประเทศนั้นๆ จากนั้นสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่จะส่งบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง โดยจะกำหนดระยะเวลาให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด แล้วให้ส่งบัตรเลือกตั้งกลับมายังสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่อีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ก็จะส่งบัตรเลือกตั้งกลับมานับคะแนนยังประเทศไทย ซึ่งในขั้นตอนของการส่งบัตรกลับมายังประเทศไทยนั้น สามารถทราบได้ว่าเป็นบัตรเลือกตั้งที่ส่งมาจากประเทศใด อย่างไรก็ตาม ในกรณีดังกล่าว ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการในเรื่องของการนับคะแนนของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร โดยให้สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ทำหน้าที่นับคะแนนเลือกตั้งในต่างประเทศแล้วจึงส่งผลคะแนนมายังประเทศไทย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. สอบถามว่า เหตุใดความในร่างมาตรา ๘๑/๙ วรรคสี่ จึงบัญญัติแตกต่างจากความในวรรคห้าของร่างมาตรา ๘๑/๖ ซึ่งไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งใหม่ไว้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้าของร่างมาตรา ๘๑/๖ เป็นดังนี้ “**ในทว**
เลือกตั้งทั่วไปหรือทวเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ททบุคคลผู้ใดลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งและได้ไปใช้
สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในทวเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิ
เลือกตั้งในการเลือกตั้งใหม่หรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้ง
เหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๖” และแก้ไขความในวรรคสี่ของร่างมาตรา ๘๑/๙
เป็นดังนี้ “**ในทวเลือกตั้งทั่วไป อันเป็นทวเลือกตั้งในทวหรือทวเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง**
ททบุคคลผู้ลงทะเบียนในทววรรคหนึ่งได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในทวเลือกตั้งทั่วไปแล้ว แต่มิได้
ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในทวเลือกตั้งในทวหรือทวเลือกตั้งแทนตำแหน่ง

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาแก้ไขถ้อยคำในร่างมาตรา ๘๑/๑๐ เนื่องจากความเดิมที่บัญญัติไว้ อาจไม่สอดคล้องกับร่างมาตรา ๘๑/๑๒ ซึ่งใช้คำว่า “ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร” ดังนั้น เพื่อให้เป็นการบัญญัติที่สอดคล้องกับร่างมาตรา ๘๑/๑๒ จึงเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๑/๑๐ โดยใช้ถ้อยคำว่า “ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร” แทนคำว่า “ในประเทศใดมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง” น่าจะเป็นถ้อยคำที่มีความเหมาะสมมากกว่า

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๑/๑๐ เป็นดังนี้ “ในประเทศไทยใดกรณีที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้น โดยอาจให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช่เป็นการจัดตั้งสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๑/๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๑/๑๐ ในประเทศไทยใดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งแจ้งความประสงค์ขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในประเทศนั้น โดยอาจให้มีสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทางไปรษณีย์ หรือโดยวิธีอื่นใดที่มีใช่เป็นการจัดตั้งสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๑/๑๒

“มาตรา ๘๑/๑๒ ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้วให้เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ในที่ปลอดภัยและให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง และให้ส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงบัญญัติให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า เนื่องจากเวลาของแต่ละประเทศจะไม่สอดคล้องกับเวลาในประเทศไทย ดังนั้น จึงเป็นเหตุที่ต้องกำหนดให้มีการนับคะแนนของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งในประเทศไทย

ประธานกรรมการสอบถามว่า วันลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรกำหนดเป็นวันเดียวกันกับวันเลือกตั้งในประเทศไทยหรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า กำหนดวันเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจะกำหนดเป็นวันละวันกับวันเลือกตั้งในประเทศไทย เนื่องจากเมื่อผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรลงคะแนนเลือกตั้งเรียบร้อยแล้ว จะนำบัตรเลือกตั้งดังกล่าวมาเก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ออกตรวจหรือสถานที่ลงคะแนน และจะเริ่มนับคะแนนภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังจากปิดการลงคะแนนตามเวลาในประเทศไทย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๑/๑๒ เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นดังนี้ “ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้วให้เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ในที่ปลอดภัยและให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งที่กำหนดไว้สำหรับประเทศไทย และให้ส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด”

นอกจากนี้ เสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๘๑/๑๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๘๑/๑๑ ก. ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแยกตามประเทศ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขร่างมาตรา ๘๑/๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๑/๑๒ ในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเมื่อได้ดำเนินการลงคะแนนเสร็จสิ้นแล้ว ให้เก็บรักษาหีบบัตรเลือกตั้งไว้ในที่ปลอดภัยและให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้งที่กำหนดไว้สำหรับประเทศไทย และให้ส่งผลคะแนนไปยังแต่ละเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด”

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๘๑/๑๑ ก. ดังนี้

“มาตรา ๘๑/๑๑ ก. ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสามวัน ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรแยกตามประเทศ”

ต่อจากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยก่อนเริ่มพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔ นายอรรถสิทธิ์ กันมล อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ จะมีวิธีการยกร่างอยู่ด้วยกันสามรูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่หนึ่ง ร่างมาตรา ๑๑๔ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

รูปแบบที่สอง ร่างมาตรา ๑๑๔ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยกร่างตามความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

รูปแบบที่สาม ร่างมาตรา ๑๑๔ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยกร่างตามที่บัญญัติในมาตรา ๙๑ ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑๔ (รูปแบบที่หนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ)

“มาตรา ๑๑๔ เมื่อคณะกรรมการได้รับผลรวมคะแนนเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งแล้ว ให้ดำเนินการหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ได้จำนวนเป็นสัดส่วนร้อยละเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ประกาศผลการเลือกตั้ง โดยวิธีการคำนวณมี ดังนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของทุกคนจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมกันเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

(๒) นำคะแนนตาม (๑) ของทุกพรรคการเมืองมารวมกัน แล้วหารด้วยหาร้อยเพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองได้รับหนึ่งคนโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๓) นำค่าเฉลี่ยที่ได้ตาม (๒) ไปหารคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของแต่ละพรรคตาม (๑) เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม

(๔) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีตาม (๓) ให้ได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตาม (๓)

(๕) พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีตาม (๓) ให้พรรคการเมืองนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

(๖) เมื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนครบทุกพรรคแล้ว แต่ยังมีไม่ครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุดได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนตามวรรคหนึ่ง

(๗) กรณีเศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวน ให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคน มากกว่าพรรคอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น และหากยังมีจำนวนเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีการจับสลาก

(๘) กรณีที่พรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพึงมี ให้คำนวณปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงตามอัตราส่วนให้เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่ง

สำหรับวิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือเท่ากับจำนวนตามวรรคหนึ่งให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบหารด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบบวกกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนและให้นำ (๖) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

(๙) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) (๒) และ (๓) ด้วย ทั้งนี้ การดำเนินการตาม (๑) ถึง (๙) ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๑๑๔ เป็นดังนี้ “เมื่อคำนวณแล้วพบว่าพรรคการเมืองใดได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ครบจำนวน ให้พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมจนครบจำนวน” และเห็นว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ ควรย้ายไปบัญญัติต่อจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกาศผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า

เมื่อพิจารณามาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่า เป็นกรณีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหลังจากที่มีการประกาศผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้ง จึงจะนำจำนวนหาร้อยมาเป็นตัวหาร แต่สำหรับกรณีตามมาตรา ๘๕ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญนั้น จะเป็นกรณีที่มีการประกาศผลการเลือกตั้งไปแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละเก้าสิบห้า ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ดังนั้น ร่างมาตรา ๑๑๔ ต้องบัญญัติวิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแต่ละกรณีแยกออกจากกัน

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ความใน (๑) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณ โดยนำคะแนนรวมทั้งประเทศของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของทุกคนจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมกันเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเมื่อทดลองคำนวณจากผลการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวนสิบสามพรรค ซึ่งมีผลคะแนนของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน ๒๙,๕๗๑,๑๒๖ คะแนน

๒. ความใน (๒) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณในขั้นตอนต่อไป โดยนำคะแนนรวมทั้งประเทศตาม (๑) ของทุกพรรคการเมืองมารวมกัน แล้วหารด้วยหาร้อยเพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยคะแนนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองได้รับหนึ่งคนโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม และจากผลของการคำนวณจะทำให้ได้จำนวนคะแนนเสียงต่อการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งคน เท่ากับ ๕๙,๑๔๒.๒๕๒๐ คะแนน

๓. ความใน (๓) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณในขั้นตอนต่อไป โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้ตาม (๒) ไปหารคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของแต่ละพรรคตาม (๑) เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีโดยมิให้พิเศษของคะแนนเป็นจำนวนเต็ม เช่น พรรค ก ได้คะแนนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๓,๑๓๒,๕๖๓ คะแนน เมื่อหารด้วยจำนวนคะแนนเสียงต่อการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งคนเท่ากับ ๕๙,๑๔๒.๒๕๒๐ คะแนน ผลลัพธ์ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พรรค ก พึงมีเท่ากับ ๒๒๒.๐๕๐๔ คน

๔. ความใน (๔) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณในขั้นตอนต่อไป ซึ่งในกรณีที่พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคพึงมีตาม (๓) ให้ได้รับจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้ครบจำนวนตาม (๓) เช่น พรรค ก จะมีสัดส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พึงมีเท่ากับ ๒๒๒.๐๕๐๔ คน แต่มีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๘๗ คน โดยนำจำนวนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่พึงมีเท่ากับ ๒๒๒.๐๕๐๔ คน ลบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๘๗ คน ผลลัพธ์เท่ากับ ๓๕ ดังนั้น พรรค ก จะได้รับการจัดสรรให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกจำนวน ๓๕ คน

๕. ความใน (๕) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณในกรณีที่พรรคการเมืองใดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีตาม (๓) ให้พรรคการเมืองนั้นได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากับจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งวิธีการคำนวณตาม (๕) นี้ จากการทดลองคำนวณพบว่าแต่ละพรรคการเมืองจะมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่แต่ละพรรคพึงมี ดังนั้น พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะต้องได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกือบทุกพรรค

๖. ความใน (๕) ของร่างมาตรา ๑๑๔ จะเป็นวิธีการคำนวณในกรณีเมื่อจัดสรรจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามจำนวนครบทุกพรรคแล้ว แต่ยังมีไม่ครบจำนวนตามพรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุดได้รับการจัดสรรที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคนตามลำดับจนครบจำนวนตามพรรคหนึ่ง กล่าวคือ หากคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับแล้ว ยังมีจำนวนไม่ครบตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อหนึ่งร้อยห้าสิบคน ให้ดำเนินการพิเศษให้แก่พรรคการเมืองที่มีเศษจากการคำนวณสูงสุดให้ได้รับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีกหนึ่งคน โดยให้เรียงลำดับในการพิเศษของคะแนนที่แต่ละพรรคได้รับไปจนครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน

(๗) กรณีเศษที่เหลือของแต่ละพรรคการเมืองเท่ากันจนทำให้ไม่สามารถจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ครบจำนวนให้นำค่าเฉลี่ยคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมาพิจารณา โดยหากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคน มากกว่าพรรคอื่น ให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น และหากยังมีจำนวนเท่ากันอีกให้ใช้วิธีการจับสลาก

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในส่วนนี้จะเป็นเรื่องการหาค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคน โดยนำคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองมาหารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมทั้งหมดของพรรคการเมืองนั้น เช่น พรรค ก มีคะแนนรวมทั้งประเทศ ๑๓,๑๓๒,๕๖๓ คะแนนและมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี ๒๒๒ คน จะมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนเท่ากับ ๑๓,๑๓๒,๕๖๓ หาร ๒๒๒ เท่ากับ ๕๙,๑๕๕.๖๘๙๒ เมื่อได้ผลการคำนวณแล้ว หากพรรคการเมืองใดมีค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคการเมืองต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีหนึ่งคนมากกว่าพรรคอื่นให้พรรคการเมืองนั้นมีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้น

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า

(๘) กรณีที่พรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคพึงมี ให้คำนวณปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงตามอัตราส่วนที่เหลือเท่ากับจำนวนตามพรรคหนึ่ง

สำหรับวิธีการคำนวณเพื่อปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือเท่ากับจำนวนตามพรรคหนึ่งให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบหารด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบบวกกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนและให้นำ (๖) มาใช้ในการคำนวณด้วยโดยอนุโลม

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในส่วนนี้จะกรณีที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองพึงมี จึงต้องมีการคำนวณปรับลดจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลง โดยจะนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับคูณด้วยหนึ่งร้อยห้าสิบบวกกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวน ก็จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีซึ่งปรับให้เหลือจำนวน ๑๕๐ คน เช่น พรรค ก มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่จะได้รับจำนวน ๓๕.๐๕๐๔ คน นำ ๓๕.๐๕๐๔ มาคูณกับ ๑๕๐ หารด้วย ๑๕๑.๘๒๕๗ (จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับรวมกัน) จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ปรับให้เหลือจำนวน ๑๕๐ คน คือเท่ากับ ๓๔.๖๒๕๐ ซึ่งจะนำมาปรับอีกครั้งเป็นจำนวนเต็ม ในที่นี้ คือ ๓๔ เท่ากับพรรค ก สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้จำนวน ๓๔ คน ส่วนเศษที่เหลือจะนำมาพิจารณาหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจากเศษดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยพรรคการเมืองใดที่มีเศษสูงสุดก็จะได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไปตามลำดับจนกว่าจะครบจำนวน ๑๕๐ คน

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในการคำนวณสามารถคำนวณค่าเฉลี่ยใหม่โดยการตัดคะแนนเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีออกได้หรือไม่ เพราะพรรคการเมืองดังกล่าวย่อมไม่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มอีก การคำนวณจะได้คำนวณเฉพาะพรรคการเมืองที่ยังมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบตามที่พรรคการเมืองของตนพึงมี เช่น พรรค ค มีคะแนนรวมทั้งประเทศ ๒๔๖,๘๗๙ คะแนน จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมีเท่ากับ ๔.๓๙๔๓ ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๖ คน ในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก็ให้ตัดจำนวนคะแนน ๒๔๖,๘๗๙ คะแนนออกไม่นำมาคำนวณอีก

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในการคำนวณกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวนจะมีการแทนค่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจะได้รับเท่ากับศูนย์อยู่แล้ว ในที่นี้เมื่อมีการคำนวณ พรรค ค ก็จะไม่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งได้ครบทุกเขตเลือกตั้งสามารถคำนวณได้ไม่เกิดปัญหาใด แต่สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ กรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งได้ร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด จะมีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งได้ร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ก็ให้คำนวณตามแบบที่กำหนดโดยใช้จำนวนร้อยละเก้าสิบบวกกับจำนวน แต่เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งได้ครบทุกเขตเลือกตั้งแล้วก็ให้มีการคำนวณใหม่ แต่ไม่ควรคำนวณหาเฉพาะจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ขาดเท่านั้น แต่ควรเริ่มคำนวณใหม่ทั้งหมดเพื่อให้เกิดความถูกต้อง

นางสมิหรา เหล็กพรหม รองผู้อำนวยการสำนักบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า กรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งได้ร้อยละเก้าสิบห้าของเขตเลือกตั้งทั้งหมด ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะเปลี่ยนจากจำนวน ๕๐๐ คน เป็นจำนวน ๔๗๕ คน เพื่อหา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๔๒ คน ซึ่งแตกต่างจากกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งได้ครบทุกเขตเลือกตั้งที่ต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๔๔ คน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. กล่าวว่า กรณีมีที่นั่งเกินจำนวน หากเป็นไปตาม (๓) ของร่างมาตรา ๑๑๔ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ ที่บัญญัติในตอนท้ายว่า “โดยในกรณีนี้ให้ถือว่าผลลัพธ์นั้นเป็นจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ” จะดีความได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะมีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยห้าสิบคน ซึ่งอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ (๒) และมาตรา ๘๑ (๔)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์